KURYER LITEWSKI

w WILNIE DNIA 28. Marca V. S. ROKU 1806.

ROSSYA.

S. PETERSBURG VS. 16 Marca. Podpółkownik Fomin umieszczony w Ładożskim półku muszkietyerów. Naznaczeni Szefami: Połkownik Agalin Uhlickiego, Półkownik Semenow Halickiego półków muszkietyerskich. Graf Sołłohub do służby przyięty w leibhuzarskim półku.

Oświadczono naywyższe ukontentowanie Ober Kammerherowi Nariszkinowi, iż na teatralną dyrekcyą nie wydał w r. prz. summ wyznaczonych, ale owszem częśc ich znaczną oszczędzić potrafił, chociaż teatr został polepszony.

W mieście Jakutsku d. 19 listopada r. 1805 rząd iest odkryty.

G. Kawaleryi Michelson odebrał naywyższy reskrypt, w którym J. J. M. wychwaliwszy znamienite zasługi iego w oyczyźnie, nowemi pomnożone podczas ostatniey kampanii, oświadcza wdzięczność; i na znak ukontentowania przesyła znamiona orderu S. Andrzeia.

Minister interessów wnętrznych Graf Koczubey donosi Kossowskiemu, który prosił o nadgrodę w randze wyższey; na prożbę nie ma naywyższego przyzwolenia.

Słamińskiemu i Mickiewiczowi proszącym o umieszczenie w służbie, prosić o to powinni według porządku ustawami przepisanego.

PRUSSY.

BERLIN 25 Marca. Panuiący X. Bruńświcki powrócił z S. Petersburga. Kommendantem stolicy naszey wyznaczony iest Półkownik regimentu Feld Marszałka Moellendorfa Lutzow. Garnizon Francuzki opuszcza wkrótce twierdzę Hameln, i póydzie przez kray Hesse Casselski do Frankfortu. Konsyliarz gabinetowy Patie wyiechał z Hannoweru do G. Barbou, dla umówienia się z nim względem wypłacenia żołdu żołnierzom zaległego przez kilka miesięcy. Do Cuxhaven przybyła Fregata Angielska Thetis od 36 armat maiąca odprowadzić do oyczyzny resztę statków przewozowych, które dotąd zostały w Stade i Bremerlehe. GL. Owstein otrzymał order orła czarnego, Graf Blankensee czerwonego. Gdy Król bawił w Stettinie, młodzieńcy synowie żołnierzy regimentu Borcke czynili popis woyskowy. Pochwalił ich ochotę Monarcha, i gażę żołnierską darował.

Był odgłos, że zaięcie i osadzenie Pruskim żołnierzem Hannoweru stać się może przyczyną woyny z Anglikami. Kupcy tuteysi udali się natychmiast do Ministrów. Odpisał d. 13 Baron Hardenberg, że dotąd niema podobieństwa, żeby poddani Pruscy morskim handlem zabawni, lękać się mogli o własność swoią.

Rachunek ostatni pokazał, że w Berlinie d. 31 grudnia r. 1805 było mieszkańców stanu cywilnego 156 t. woyskowego 25 t. domów 7314. Francuzka kolonia dusz liczy 3819. Zydow iest 3483; narodziło się dzieci płci oboiey 6587, umarło osob 7433. Z ospy naturalney umarło ludzi 947.

AUSTRYA.

WIEDEN 15 Marca. Gdy woyska Francuzkie opuszczaią prowincye nasze, Gubernatorowie powracaiący do rządu cieszą obywatelów, którzy naywięcey ucierpieli, zaręczaiąc imieniem Monarchy, że znaczne summy ze skarbu publicznego wydane będą na zakupienie koni, bydła, i zboża na zasiew potrzebnego. Do wszystkich rówwnie prowincyi rozciągnie się opieka rządowa, ażeby iak nayrychley powróciły do kwitnącego stanu. Niech tylko sami obywatele usiłuią straty poniesione nadgrodzić sobie pracą i przemysłem.

Hackel obywatel miasta Ladendorf niedawno umieraiąc bezdzietny, cały swóy maiątek bardzo znaczny testamentem odkazał szkole mieyscowey, ażeby większą liczbę nauczycielów i uczniów z funduszu tego utrzymywać mogła. Pozostała małżonka prożbę zaniosła do rządu, ażeby wolę zmarłego iak nayprędzey przyprowadzono do skutku. O dalszych ofiarach obywatelów Węgierskich mówić nie będziemy, przestaiąc na tém doniesieniu, że nad mniemanie i nadzieię są większe.

D. 12 umarł lat maiąc 69 Graf Colloredo kawaler złotego runa; były W. Podkomorzy, Minister stanu, Szef kancellaryi nadworney, pochodzący z dawney familii Włoskiey, Collo rigido. Zostawił 2 Synów i znaczne każdemu dochody, 100 t. zł. ryń przenoszące.

Chorych Francuzów nie wielu iuż mamy w tey stolicy; do zdrowia przychodzących G. Andreossy codzień odsyła ku Renowi. W szpitalach miasta Brunn nie zostało nad 80 ludzi. Gdy w tém mieście umarł niedawno G. Weirotter, uzdrowieni żołnierze ciało iego do grobu odprowadzili, oświadczaiąc wdzięczność mężowi temu za trudy podięte w opatrywaniu onych. Pomieniony G. Andreossy doniosł dworowi naszemu, że Ambassador Francuzki La Rochefoucault za d. 14 do Wiednia przybędzie dla sprawowania dawnych obowiązków.

Nie potwierdziła się pogłoska, że proces G. Mack i X. Aversperg w twierdzy Josephstadt ukończony został. Namieyscu ostatniego Karol X. Lotaryński ma być Kapitanem gwardyi Niemieckiey. Francuzi na garnizon do Istryi ze Włoch przeprowadzili regiment Murzynów. Ten uformowany z niewolników zbuntowanych w Guadalupie i S. Domingo, których dla bezpieczeństwa odesłano do Europy, lat kilka był zamknięty w Mantuańskich twierdzach.

W niektórych okolicach Austryackich, gdzie stały niedawno woyska nieprzyiacielskie, tak wielki iest niedostatek bydła, że funt mięsa po 36 graycarów płacić trzeba. Co iednak długo trwać nie może; kray Węgierski wiele tysięcy krów, wołów, owiec mieszkańcom zniszczonym darował. Gdy woyska Francuzkie przebywały w mieście naszém, Burmistrze Wohlleben, Macher, Weber przyłożyli się naywięcey do utrzymania porządku i spokoyności. Przed kilko d. Magistrat i obywatele na radę zgromadzeni, uroczyste tym mężom podziękowanie oświadczyli.

G. Elsnitz podziękował za służbę, i pensyą otrzymawszy udał się na wiek spokoyny. Cesarz chcąc nadgrodzić waleczne czyny wielu Officyerów, tych naybardziey, którzy pod hetmańswem Arcy X. Karola dystyngwowali się na ostatniey kampanii we Włoszech, rozkazał G. artyllery Ferraris, ażeby z dobranemi Kommisarzami pilnie według ustaw dawnych rozstrząsał każdego zasługę, i doniosł Monarsze; kto chwalebne świadectwo otrzyma, będzie ozdobiony woiennym orderem Maryi Teressy.

Arcy X. Ferdynand, któremu za Saltzburg w zamianę Wurtzburg dano, znayduie się dotąd w Budzie; na końcu Czerwca pośpieszy do państwa swoiego. Tymczasem rozkazał Franciszek 2, wyprowadzić Austryackie regimenta na załogę niedawno sprowadzone, do Czech, ażeby obywatele Wurtzburgscy ulgę mieli. Przeciwnym sposobem w kraiu Saltzburgskim, urządzić kazano woyskową kommendę, która iednak ma podlegać rządowi Austryi wyższey.

Słychać, iż Arcy X. Karol podróż przedsiębierze do Czech i Morawii. W tych prowincyach więcey półków umieścić rząd postanowił, niż dawniey przepisano było. Arcy X. Antoni otrzyma dostoyność Prymasa Węgierskiego, która przynosi dochodu rocznego million zł. Urząd Palatina sprawować będzie podobno ieden z Magnatów Królestwa. Posłem do dworu Berlińskiego przeznaczony Graf Grune, zkąd nawzaiem do nas spodziewany iest Bucholtz. Graf Metternich z Berlina przeniesiony do Coppenhagi. W całey armii Austryackiey szóste bataliony, rezerwą zwane, iuż są rozwiązane; z nich

Officyerowie i żołnierze są zatrzymani na dopełnienie innych batalionów.

BRYTANNIA W.

LONDYN 7 Marca. Rząd nie odebrał ieszcze wiadomości pewnych o eskadrach wysłanych z Brestu. Z naszey flotty, która przed tym portem krążyła, zawinęły do Falmouth dla naprawy i spoczynku po wytrzymanych burzach, okręta. S. Joseph od 110 armat. Princesse, George, Windsor, Barfleur. Formidable, Glory, Atlas od 98. do których przyłączywszy się Lord S. Vincent z okrętem Hibernia od 120, w tych d. płynie ku brzegom Francuzkim.

Admiralicya kazała przygotować wielką liczbę statków przewozowych, dla zabrania półków niedawno z Hanoweru przybyłych, których część znaczna przeydzie do Irlandyi; druga do wysp Antilskich. Naywięcey straciły ludu przez choroby zagęszczone, regimenta stoiące załogą w Grenadzie i S. Vincent; z 96 w iednym miesiącu 6 Officyerów ubyło.

Margrabia Wellesley będąc Indyi Wielkorządcą w stolicy Calcutta założył Collegium, gdzie młodzież ciekawa uczyła się dawney litteratury narodów wschodnich. Zdało się Dyrektorom kompanii, że ten fundusz nazbyt drogo kosztował. Przenieśli więc szkołę do Europy; iakoż d. 1 Marca otwarta iest w Haileybury w Hrabstwie Hertford, pod dozorem uczonego Henley. Amatorowie litteratury Indyiskiey ubolewaią nad tą przemianą, głośno ganiąc szkodliwą oszczędność. Niedawno ieden z Officyerów Angielskich przysłał z Calcutty do Londynu kilkadziesiąt rękopismów, które z wielką pracą i nakładem zebrał w Indyi bawiąc długo; bardzo ciekawe są dzieła, pisane w ięzykach, które u samych nawet Indyanów pospolite nie są.

Wiadomo, iak wielki i zyskowny handel prowadzi Anglia w Portugalskich portach. Od nieiakiego czasu kupcy mniey towarów do Lisbony i Porto przesyłać zaczeli, obawiaiąc się podobno iakich odmian w kraiu. Zastanawia każdego pogłoska nie raz powszechna, zawsze upadła, że Hiszpani woysko liczne zgromadzaią w prowincyach południowych na wyprawę taiemną, którey celem być miało osadzenie kilku portów narodu sąsiedzkiego. Flotta niedawno przybyła z Lisbony, przyniosła kilka millionów pomarańcz.

Gubernator Iamaiki doniosł rządowi, że od czasu dawnego mieszkańce tey wyspy równych urodzaiów nie mieli; samey kawy w r. ter. wyprowadzić mogą za granicę 26 mill. funt.

Upadły pogłoski o blizkim pokoiu, nawet o zamianie ieńców; to iednak pewna, że Fox przyiowszy departament interessów zagranicznych, pisał do wszystkich posłów Angielskich za granicą, iż pragnie przywrócić póków w całey Europie.

Z Niemiec do rządu i kupców przyszła wiadomość, że Francuzkie woyska po wielu mieyscach zabieraią i konfiskuią Angielskie towary, bez żadney przeszkody. Po ustąpieniu Marszałka Bernadotte z Hannoweru, kupcy nasi wiele ich rzekami Elbą i Weser sprowadzili do Niemiec północnych, zkąd poźniey do południowych przeniesione zostały; naybogatsze składy mieliśmy w miastach leżących na prawym brzegu Renu.

Officyerowie Angielscy którzy podczas woyny przeszłey stali załogą w przygórku dobrey nadziei, rozumieią iednomyślnie, iż Gubernator Janssens ustępuiący przed woyskiem naszém do kraiu Hottentotów, długo oprzeć się nie zdoła przewyższaiącey potędze G. Baird. Niema w całym kraiu stanowiska warownego, w którémby nieprzyiaciel mógł czekać bezpiecznie posiłków spodziewanych. Sami nawet obywatele i rolnicy opuszczą wodza Batawów, przenosząc pokóy i ocalenie własności, nad zniszczenie oney, i klęski podczas woyny nieuchronne. Spodziewa się przeto Admiralicya wkrótce usłyszeć o podbiciu całey osady, dokąd zwycięzcom posłała niedawno wiele statków ammunicyą ładownych.

Astronomowie z obserwatoryum w Grenwich postrzegli niedawno kometę. Widział ią tegoż czasu sławny Herschel w Slough blizko Windsor; iaśniała na podobieństwo gwiazd wielkości 4. Obserwacye trwały nie długo; gdyż kometa skryła się w obłokach.

Reprezentant Whitbread często Ministrom przypomina, żeby donieśli narodowi, iaka iest u nas potęga lądowa, iak wiele i iakich korpusów, w iakim wszystkie są stanie, iaka ich karność i ćwiczenie. Od dawnego czasu, mówił, słyszemy wiele o woysku regularném, milicyi, ochotnikach. Nie dość tego do obrony kraiu. Znać wcześnie powinniśmy, co mamy i możemy. Niżeli więc Parlament da summy żądane rządowi na opatrzenie zbroynego ludu, ma wiedzieć naprzód, iak wiele tego ludu liczyć może na przypadek niebezpieczeństwa i potrzeby. Sam kommendantem iestem dywizyi ochotników, i dotąd nie wiem, do czego być mogę użyty. W podobnym stanie są inni zemną Officyerowie. Odpowiedział Windham, iż Ministrowie czasu ieszcze krótkiego potrzebuią do wygotowania proiektów. Tymczasem przełożył izbie, że dana moc Królowi przed 2 laty, na sprowadzenie do Anglii i utrzymywanie 10 t. zagranicznego żołnierza, musi być rozszerzona do większey liczby; albowiem Niemiecki legion znacznie się pomnożył. Pozwolono bez zarzutu żadnego.

W pismach naszych czytamy Firman Selima 3 ściągaiący się do orderu Tureckiego pół xiężyca. Sułtan oświadcza, że ten order iest postanowiony w nadgrodę dla Officyerów Angielskich, którzy w Egipcie znakomitą przysługę uczynili państwu Ottomańskiemu. Po śmierci kawalera, Król Brytannii W. za zgodą Sułtana W. może innego wyznaczyć, któremu natychmiast będzie wydany przywiley z kancellaryi w Constantinopolu. Lord Nelson był pierwszym kawalerem; dziś order pół xiężycowy noszą: Hutchinson, Keith, Elgin, Cavan, Wellesley, Coote, Craddock, Warren, Baird, Stuart, Bickerton.

O czynnościach Amerykańskiego kongressu nic nie ma pewnego. Posiedzenia dotąd są taiemne bez arbitrów; uchwały nie ogłoszone. Wierzyć nie chcemy pogłosce od żeglarzów rozniesioney, że proiekt Reprezentanta Gregg w prawo zamieniony został, a Prezydentowi Jefferson dano moc zupełną wyznaczenia czasu, w którym gwałtownie czynić zaczną z nami lub innemi Mocarstwami Amerykanie. Słychać, że statki nasze w portach Stanów ziednoczonych mocą tey uchwały, iuż są przytrzymane. Co rozumie Jefferson o krzywdach ziomkom swoim wyrządzonych, pokazuie nowe pismo iego przesłane do kongressu, w osnowie nast.

Dawniey przełożyłem prawodawcom narodu, potrzebę zastanowienia ich uwagagi nad uciskiem handlu i żeglarzów naszych przez okręta zbroyne woiuiących Mocarstw; niemniey nad wprowadzeniem nowych prawideł przeciwnych prawom narodu oboiętnego, na prawie powszechném nie wspartych. Pisma i skargi podane od kupców, miast, i zgromadzeń całey Ameryki, dowodzą, że te prawidła, gdyby raz tylko przyiętemi były, przyniosą upadek handlu i żeglugi naszey. Przywiley żeglarzom oboiętnym służący, że mogą handlować z poddanemi woiuiących Mocarstw, gdy nie wiozą ammunicyi i oręża, ani płyną do portów prawdziwie oblężonych, przyznały sobie nawzaiem Anglia i RP. na dawnych traktatach; przyznali Kommisarze z obustron wyznaczeni do ułatwienia zachodzących sporów; nawet zapłacono rzetelnie Amerykanom za wszystkie szkody, które ponieśli od Angielskich żeglarzów, przestępców i gwałcicielów tego przywileiu. Dziś postrzegamy z żalem, że chcą ożywić pretensye traktatami zgaszone; tworzą nowe dotąd nieznane, naszemu dobru od pierwszych szkodliwsze.

Poseł Amerykański w Londynie czynił przełożenia dworowi Angielskiemu; sprawiły skutek, i do czasu przynaymniey krzywdzić naszych żeglarzów przestano; nie odstąpiono iednak prawidła, z którego skargi i pokrzywdzenia wyniknęły. Prosił o wyraźne zrzeczenie się i odstąpienie, oraz ażeby nam przyznano służący przywiley handlu wolnego, którego odstąpić nie mogliśmy. Tymczasem okręta zbroyne znowu zaczęły nam zabierać statki; wiele ich skonfiskowano z uszczerbkiem handlu. W tym stanie dziś są rzeczy, o których ma kongres stanowić. Równym sposobem nieskuteczne były uwagi podane względem gwałtownego zabierania maytków Amerykańskich do obcey służby. Miałem nadzieię pomyślney ugody; lecz do tey nie przyszło. Zabierano ludzi naszych mniey na morzach dalekich; na tych zaś, któremi oblewaią prowincye ziednoczone, zabor idzie dawnym obyczaiem. Krzywdy nasze, i skargi do Londynu przesłane od rządu, będą kommunikowane kongressowi; iakoteż prożby nowe od miast Bostonu, Philadelfii, Charlestown, wielu innych.

DANIA.

COPPENHAGA 15 Marca. G. Haxthausen Szef ka-

detów lądowych został kommendantem twierdzy Agerhus. Od kilku d. otworzyła się znowu żegluga przez Sund ciaśninę; pierwsze ią przeszły Angielskie okręta kupieckie w liczbie kilkudziesiąt pod zasłoną 2 woiennych. Milicya tuteyszey stolicy iest bardzo liczna; ma albowiem 216 Officyerów, 6200 unterofficyerów i żołnierzy. Na wyspie Amack panuie dotąd gorączka szkodliwa; nie żółta iednak, według dawnego odgłosu; lekarz opatruiący chorych, padł iey ofiarą; rząd kazał oddzielny szpital założyć.

T U R C Y A.

CONSTANTINOPOL 12 lutego. Od nieiakiego czasu cudzoziemcy i kraiowi postrzegaią znaczne odmiany w administracyi Tureckiey; wszystkie departamenta nową postać przyieły, naybardziey skarbowy, policyi, handlowy, i woienny. Nowy Wezyr i Podskarbi usilnie w tém pracuią, ażeby dochody publiczne wybierano i wnoszono do skarbu sposobem nad przeszły doskonalszym, bez pokrzywdzenia poddanych. Lecz to przedsięwzięcie czasu długiego potrzebuie. Departament policyi więcey dokazał. Teraz w Constantinopolu żywność iest obfita, w dobrym gatunku, i tania; nierzetelność w miarze i wadze surowie bez odpuszczenia długo karana, zupełnie ustała prawie. Nie słychać iuż o buntach, rozruchu, mordach w mieście, obywatel używa powszechnego bezpieczeństwa i pokoiu. Co wszystko sprawiedliwie przypisać trzeba garnizonowi, który z 10 t. żołnierza sposobem Europeyskim ćwiczonego złożony; dość karny, wypełniaiąc wolę zwierzchności, utrzymuie cichość i porządek.

Z swoiey strony Podskarbi ułożył proiekt pomnożenia dochodów publicznych Porty; z onego artykuły są wiadome; 1, że odtąd narody handluiące w państwie Tureckiém, zamiast 3, procentów 5 cła płacić maią; 2, że celnikom rząd pensyą podwyższy, ażeby odtąd żadney wymówki nie maiąc, za wszelkie przestępstwa i niewierność karani byli śmiercią. To ieszcze Turcy osądzili za rzecz koniecznie potrzebną do wzrostu dochodów swoich, o czém Reis Effendi iuż doniosł posłom zagranicznym, że odtąd na ich żądanie, wydawane być nie maią od Porty nikomu przywileie prowadzenia handlu w Monarchii bez określenia żadnego, samych tylko tłumaczów wyłączaiąc, byleby pozwolenia wziętego nikomu udzielać i ustępować nie mogli. Posłowie podali uwagi swoie Reis Effendemu względem tey nowości; lecz odebrali odpowiedź, że Porta doświadczywszy wielorakiego bezprawia, nie może odstąpić nowey ustawy.

Armia Ottomańska ma być znacznie powiększona i regularnym opatrzona żołdem. Codziennie z Azyi do Europy przybywa od 500 do 1000 ludu, których przyiowszy nowy Beglerbey Romelii Jussuf Basza, ćwiczy w obrótach żołnierskich. Oboz iego wkrótce liczyć będzie 60 t. ludu; Basza Janiny rozkaz odebrał przyłączyć się do obozu głównego, i pomagać wodzowi naywyższemu, który ma wyciągnąć do Serwii i Bośnii.

W morskich zbroiowniach Turcy okręta i fregaty uzbraiaią; na wiosnę W. Admirał do morza śrzodziemn. wyprowadzi eskadrę, do którey osadzenia dziś zbiera potrzebnych maytków. Porta oświadczyła wyraźnie, iż te przygotowania czyni iedynie końcem przywrócenia spokoyności prowincyom zachodnim państwa swoiego, które od lat kilku płonąc nie przestaią ogniem woyny domowey. Sułtan niepomyślną wiadomość odebrał z Arabii. Wehabitowie niszczą okolice miast Mekki i Mediny. Z Egiptu nic niema nowego.

W Ł O C H Y.

NEAPOL 26 lutego. D. 11 oddaliła się z naszey stolicy do Sycylii Królowa. Z rana audyencyą dano znacznieyszym obywatelom; pożegnanie było żałośne. Przed wieczorem siadła na okręt lin. Archimedes od 74 arm. Monarchini. Wiatry przeciwne żeglugę poźniły, naostatek szczęśliwie zawinęła do Palermu. Po wyiezdzie Królowey ogłoszono, że następca tronu u nas pozostały, pośpiesza wkrótce do armii zgromadzaiącey się na połudnu w Calabryi; rząd zaś miasta stołecznego poruczą G. Naselli, X. Canosa i Konsyliarzowi Cianciulli; którzy niemieszkaiąc uformować kazali milicyą z mieszczan gospodarzów, osiadłych, ludzi znaiomych i pewnych, których interessem było naywiększym utrzymać porządek i pokóy. Na czele zgromadzonych orszaków staneli z ochotą Szlachta i inni obywatele pierwsi rozmaitego stanu, czuwaiąc we dnie i w nocy nad powszechném bezpieczeństwem; iakoż do przyiścia woysk nieprzyiacielskich nie było w mieście rozruchu żadnego; nie przeto żeby zbywało na ludziach swawolnych, którzy z nieszczęścia i zamieszania korzystać chcieli; ale baczność rządców i kommenderuiących była tak wielka, że złośliwych zamysłów do skutku przywieść nie mogli.

Było iednak niebezpieczeństwo. Porozumieli się podobno złoczyńce zamknięci w więzieniach kilku znacznieyszych, z ludźmi w mieście im podobnemi. Ci których strzeżono w więzieniu wielkiém, Seraglio, Wikaryi bunt podnoszą; przybywa im na odsiecz 800 ludzi. Straż mieyska tych poraziła szczęśliwie, kładąc trupem 40; 60 ranionych poymano; rozproszyli się inni, i iuż odtąd nic nie przedsięwzieli. Lazzaronowie o których było podeyrzenie, zachowali się spokoynie. Józef Buonaparte ma przy sobie 22 t. żołnierza Francuzkiego; inne dywizye poszły do Calabryi, zkąd wkrótce ważnych wiadomości czekamy. Uzbroili się na obronę kraiu obywatele całey prowincyi w liczbie 70 t. wspierać gotowi czynność woysk regularnych, które G. Damas oszańcował w stanowisku warownem Lago Negro. Słychać, że G. Craigh żołnierza Angielskiego tamże na ląd wysadził. Za dworem oddalili się Ministrowie. Wódz nieprzyiacielski sprawować kazał tymczasowie departamenta, przez osoby od niego wybrane; to iest departament sprawiedliwości ma dozorcą Cianciulli, skarbowy X. Bisignano, woienny Miota, morski Kommandora Pignatelli; policyi Salicetti, duchowny X. Cassano, dóbr skarbowych X. Campochiaro.

Słychać iż Massena przyimie departamenta morski i woienny; teraz iest w Calabryi. Józef Buonaparte zabronił Officyerom swoim i żołnierzom, ażeby od obywatelów stołu i innych wygod nie wymagali, maiąc na wszelkie potrzeby żołd własny. Konie w Neapolitańskim kraiu zabrane lub odięte żołnierzom, którzy przez kapitulacyą broń złożyli; zalecono przystawić do sztabu. Naostatek kazano G. kommenderuiącemu artylleryą, azeby z kanonierów kraiowych, którzy do tego ochotę oświadczą, zaciągnoł 4 kompanie, każdą po 100 ludzi; 5 być ma złożona z rzemieślników do urządzenia artylleryi potrzebnych.

RZYM 1 Marca. Dotąd woyska Francuzkie i Włoskie małemi dywizyami ciągną do kraiu Neapolitańskiego przez państwo kościelne; żadna nie wkroczyła do naszey stolicy. Potwierdziła się wiadomość, że flottę Neapolitańską, która wiele sprzętów przenosiła do Sycylii, o 4 mile od Palermu rozrzuciła nawałność, tak dalece, iż statki powracać musiały, zkąd niedawno wyszły, i w portach Baja, Procida, Castellamare szukać schronienia; na iednym z nich znaleziono archiwa zagranicznego departamentu i policyi.

MEDIOLAN 4 Marca. Ogłoszono wyrok rządowy, który nakazuie wszystkim prowincyom dać podatek nadzwyczayny, 15 mill. lirów wynoszący, na zastąpienie wydatków skarbowych podczas ostatniey kampanii poniesionych. Prowincye Weneckie do tey składki dać maią 3 milliony. W Genui Lebrun kazał zaczynać roboty od Inżenierów przepisane, ażeby w porcie liczna eskadra wygodnie stać mogła. Księga praw cywilnych Francuzkich zacznie być używaną w kraiu naszym od d. 1 kwietnia.

F R A N C Y A.

PARYZ 15 Marca. Przed portem Calais utonoł Prosper korsarski statek burzą napędzony; lud wyratowano. Ten od początku woyny terazn. 3 miał kapitanów, którzy 78 nieprzyiacielskich zdobyczy do portu sprowadzili.

Senator Tronchet umarł, i według nowey ustawy został pogrzebiony w kościele S. Genowefy, rewolucyinym Pantheonie, do którego, gdy sam prezydował w konstytucyiném zgromadzeniu, wniesione były r. 1791 zwłoki znaiomego Mirabeau.

Słychać, że gwardya nowym sposobem urządzona będzie, i znacznie powiększona, między innemi regimen-

tem dragonii, i półkiem pieszym Szefowstwa Latour d' Auvergne. G. Austryacki S. Vincent przybył do naszey stolicy. Ambassador Graf Cobenzl wkrótce spodziewany.

Burza nie tylko panuie na Oceanie i morzu północném, aleteż na środziemném. Rapporta do rządu przysłane z Toulonu, Marseille, kilku innych portów, donoszą, że w tych stronach żeglarze wielką szkodę ponieśli. Dywizya grenadyerów G. Oudinot spoczowszy w Strasburgu, poszła ku Renowi wyższemu, iak słychać, osadzić maiąc Neufchatel i Vallengin. Ten kray podobno dostanie się Szwaycarom, którzy z swoiey strony ustąpić maią część Cantonu Schaffhausen leżącą na prawym brzegu Renu, i inne dzierżawy graniczące z kraiem Wurtembergskim.

Uczyniliśmy dawniey wzmiankę o mowie Ministra Champagny do prawodawczego zgromadzenia; wypisuiemy z niey niektóre wiadomości tyczące się odmian uskutecznionych albo przedsięwziętych wewnątrz Francyi. Do tych liczby należy ułatwienie spławu na rzekach Sequanie, Seille; zamknięcie Rhodanu w korycie, połączenie onego kanałami z Renem, Saone, Loire, Sequaną; naprawa zamku w Chambery, budowla katedry w Macon, zasilenie handlu Piemontskiego, twierdze Alexandryi, na które iuż wysypano kilkanaście millionów; mosty na wielu rzekach większych, drogi przez góry Alpeyskie, poczty telegraficzne. Zwiastował blizkie dokończenie dykcyonarza ięzyka Francuzkiego przez Instytut narodowy; pomnożone fundusze dla szpitalów, i ubogich, które w r. ostatnim przyniosły poł piąta milliona. Zganił Administracyą bankową, że od ustaw swoich odstąpiła, i radził dać iey nowe przepisy. Zapowiedział, że rząd nieodmiennie pracować będzie, ażeby morska potęga iego lądowey odpowiadała.

BATAWSKA. RP.

Donieśliśmy niedawno, że artyllerya Batawska z Dordrecht ruszona powtórnie ku Renowi; że G. Collaud główną kwaterę woysk Francuzkich z Utrechtu przeniosł do Arnheim; że G. Dumonceau z dywizyą Batawską zatrzymany w Niemczech, zabawić miał w Darmstadzkim kraiu. Dziś nowa rzeczy postać. Artyllerya zostanie na mieyscu; Collaud powrócił do Utrechtu; Dumonceau wkrótce Batawów stawi w progach oyczystych. Tymczasem Pensyonarz dał wyższe stopnie wielu Officyerom iego dywizyi. Przeczytana mowa Ministra Champagny do Francuzkich prawodawców ten ieszcze skutek sprawiła, że nasze papiery znacznie się podniosły; Paryzkie dziś płacą po 64 od sta. Utrzymuie się pogłoska o rozszerzeniu granic RP. do Ems i Lippe; o zmianie Pensyonarza. Z Londynu doniesiono, że obrady Parlamentowe maią być wkrótce zamknięte; i ledwie zaczną się d. 14 kwietnia, na który d. Ministrowie obiecuią wygotować proiekta skarbowe i woienne. Przed portem Texel postrzegliśmy znowu krążących Anglików w znaczney sile.

HAGA 15 Marca. Dotąd niema pewności, czyli RP. otrzyma nadgrodę obiecaną iey za kraie Francuzom ustąpione r. 1795. Według iednych miasto Wesel z okolicami dostaie się Batawom; zdaniem drugich, Arcy X. Ferdynand w tych stronach panować będzie. Cokolwiek nastąpi, dziś woyska Pruskie gotuią się opuścić nadbrzeża Renu; nasze z Francuzkiemi mieysce ich zastąpić.

Burze coraz większą szkodę czynią żeglarzom; codzień prawie odbieramy wiadomość o rozbitych i zatonionych okrętach. Angielska flotta kupiecka na morze Baltyckie przeznaczona w niebezpieczeństwie była, i z wielką trudnością zawinęła do Harwich, straciwszy kotwice i żagle. Starania lekarzów Demours i Groen biorą skutek pomyślny. Schimmelpennick ma nadzieię zachowania wzroku.

Goniec przysłany z Paryża od Admirała Verhuel doniosł, że woyska zprzymierzone do Wesel wkroczyć maią d. 1 kwietnia. G. Dumonceau zastanowił się nad rzeką Lahn z Batawami; chorych żołnierzy ma bardzo wielu, dla których szpital w Ehrenbreitstein założono.

RZESZA NIEMIECKA.

HANNOWER 18 Marca. Regiment huzarów Pruskich z tąd wyszedł do Stade, drugi do Bremerlehe. G. Barbou z Francuzkim garnizonem bez wątpienia ustępuie przed końcem ter. miesiąca z twierdzy Hameln, nie iuż do Frankfortu, ale do Wesel. Trudności zachodzące względem dostarczenia żywności, wozów, opłaty żołdu ułatwił kommisarz od rządu wyznaczony; mieysce wychodzących nieprzyiacioł w Hameln i zamku S. Jerzego. zastąpi regiment Pruskiey piechoty, z 3 batteryami artylleryi. Słychać że miasto Hamburg ma zapłacić kontrybucyą 8 mill. franków, Lubeck 4, Bremen 3 milliony; w ostatniem Anglicy mieli ogromne magazyny żywnością i furażem napełnione; oddalaiąc się do oyczyzny wszystko przedali kraiowey zwierzchności. Potrzebuie potwierdzenia wiadomość, że wprowadzanie towarów Angielskich do kraiu naszego ma być zabronione ustawą rządu dzisieyszego.

WESEL 17 Marca. Garnizon Pruski ma wszelką gotowość do ustąpienia z tego miasta; czekaią ostatniego rozkazu regimenta Hallmann; Sobbe, Hesse Cassel, Wedel, Hagken, Bremer, artylierya. Kommendant nasz G. Schoeler z całym ludem przeydzie do Hameln. Działa dawniey zdobyte przez Prusaków na Francuzach i Batawach, tu złożone, zostać maią na mieyscu; twierdze iednak nowy właściciel zburzyć obowiązany. Dotąd nic ieszcze nie wywieziono do Hannoweru; na co wiele czasu i koni potrzeba. Niewiadomo, z którey strony przyidą Francuzi, od Batawów, czyliteż od wyższego Renu. Słychać że dzierżawę przyimie G. Dupont znayduiący się teraz w Dusseldorf.

MUNICH 13 Marca. Marszałek Soult z Austryi wyższey przeszedłszy do Passau, rozkaz odebrał nie śpieszyć ku Renowi, lecz woyska swoie rozłożyć od pomienionego miasta do Ratisbony. Podobnym sposobem Ney, został w Auszpurgu, dywizya zaś iego rozciągnęła się w Bawaryi do brzegów Dunaiu. Pruscy żołnierze, którzy niedawno wkroczyli do Norymbergi, opuściwszy miasto poszli do Bareuth. Był tam przypadkowy pożar, Francuzi przyłożyli się do prędkiego ugaszenia, za przewodnictwem G. Drouet. Przed kilko tygod. przysłane do Wurtzburga na załogę Austryackie regimenta, konny Klenau, pieszy Erbach, odciągnęły do Czeskich granic. W tych d. przez pomienione Xięstwo ma przechodzić dywizya Mortier. Maximilian 1 urzędową odebrawszy wiadomość, że kray Anspach dwór Berliński ustępuie Bawaryi, doniosł o tey odmianie nowym poddanym; Aichstadt zawczora iest obięty na imie iego; dziś podaią nam Francuzi Lindau i Bregenz,

FRANKFORT 15 Marca. Woyska Francuzkie 5 dywizyami z Niemiec ustępuią ku Renowi, przed końcem terazn. miesiąca stanąć maiąc w oyczystych granicach. Przewoz artylleryi, ammunicyi, rozmaitey zdobyczy trwa nieustannie; przywiezione srebro i złoto oddane do mennicy Strasburgskiey, na pieniądze kraiowe przerobić kazano. Przez wspomniane miasto iechał niedawno poseł Francuzki w Szwaycarach G. Vial do Paryża. Słychać, że w granicach tego kraiu odmiany maią wkrótce nastąpić mianowicie od ściany Wurtembergskiey. Margrabina wdowa Badeńska z Heidelberg przybyła do Carlsruhe; wyieżdżaiącą żegnał Marszałek Lefevre i cała iego dywizya w boiowym porządku, z naywyższemi honorami. Austryackich ieńców znaczną liczbę, z lewego brzegu Renu na prawy przeprowadzoną widziemy; zaczynaią powracać do Czech i Austryi małemi cząstkami dla łatwieyszego opatrzenia w drodze, pod strażą Francuzkich żołnierzy.

Nasz Magistrat z obywatelami znacznieyszemi naradzał się długo, iakim sposobem wypłacone być mogą 2 pozostałe milliony kontrybucyi narzuconey; i żadnego nie znayduiąc, postanowili wszyscy swóy niedostatek przełożyć rządowi Francuzkiemu. Nowa deputacya będzie wysłana do Paryża. D. dzisieyszego Murat był spodziewany w Colonii. Szpitale i chorych żołnierzy 500 ztąd do Wisbaden Augereau kazał przeprowadzić. La Rochefoucault w tych d. przeieżdżać będzie powracaiąc na poselstwo do Wiednia. G. Loison przypadkowo postrzelonemu na polowaniu, rękę odciąć musiano.

w WILNIE w DRUKARNI XX. PIAROW ROKU 1806 DNIA 28 MARCA SRODA